

BIULETYN KOWIENSKI

W I L B I

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) WIELKA-POHULANKA 19—7.

Nr. Wilno, dnia 12 września 1933 r. 923.

Treść numeru:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

Dział. Str.

K r o n i k a .

1. Dokoła litewsko-niemieckich rokowań handlowych.-	I.	1.
2. Delegacja na konferencję gospodarczą państw bałtyckich."	"	"
3. Konferencja spółdzielcza państw bałtyckich.-	"	"
4. Sekretarz kongresu mniejszości narodowych w Kownie.-	"	"

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

K r o n i k a .

5. Obchód święta narodowego w Kownie.-	III.	2.

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

6. "Rytas" o propagandzie Niemiec w Kraju Kłajpedzkim.-	VII.	"

x

x

x

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

K r o n i k a .

Dokoła litewsko-niemieckich rokowań handlowych. "Lietuvos Žinios" Nr.204 /IX.1933/ze źródeł wiarygodnych dowiadują się, iż litewskie sfery miarodajne uważają litewsko-niemieckie rokowania handlowe za zerwane. Zapowiadano, iż rokowania lit.-niemieckie zostaną wznowione w dn.9 września lecz to nie nastąpiło. Sfery kompetentne dowodzą, iż, o ile nawet w sprawie rokowań będą podjęte narady, to będzie to miało miejsce nie w Kownie lecz w Berlinie. Należy przeto przypuszczać, iż przedstawiciele przemysłu litewskiego Ilgner i Schiller byli dobrze poinformowani, zapewniając prezesa pewnej instytucji ekonomicznej w Litwie, iż rokowania nie dadzą żadnych wyników. Niepotrzebnie też poselstwo niemieckie za pośrednictwem Elty usiłuje zakwestjonować powyższe oświadczenie Ilgnera i Schillera.-

"Dzień Kowieński Nr.201 komunikuje, iż w dn.11 września w Berlinie zostaną wznowione litewsko-niemieckie rokowania handlowe. Rokowania te mają na celu rozpatrzenie kwestyj prawnych. -

"Latvis" /z 7.IX/ wyraża zdanie, iż litewsko-niemieckie rokowania handlowe można uważać za zerwane. Rokowania, zdaniem "Latvisa" nie dały żadnych wyników, gdyż Litwa sprzeciwiła się politycznym żądaniom Niemiec.-

"Germania" o polsko-litewskich naradach gospodarczych. "Lietuvos Žinios" Nr.201 /IX.33/ donoszą, iż według informacji "Germanji", pomiędzy przedstawicielami polskich i litewskich sfer gospodarczych prowadzone są narady. "Germanja" nadmienia, iż pomiędzy Polską a Litwą toczą się rokowania w sprawie utworzenia w Kownie polskiego biura prasowego. Udzielenie prof. Herbaczewskiemu stanowiska laktora jęz.litewskiego przy uniwersytecie warszawskim pismo określa, jako piękny gest ze strony Polski.-

Dokoła litewsko-łotewskich rokowań handlowych. Elta /z 9.IX.1933/ komunikuje, iż w związku z mającymi nastąpić rokowaniami handlowymi między Litwą a Łotwą prasa łotewska donosi, iż dotychczasowa wypowiedziana przez Litwę umowa nie ulegnie prawie żadnym zmianom. Rząd litewski jakoby postanowił w nowej umowie zachować nową taryfę. Litwa pragnie, aby przed rozpoczęciem rokowań nastąpiła wymiana między obu krajami spisu towarów. Możliwe więc jest pewne opóźnienie rokowań.

Delegacja na konferencję gospodarczą państw bałtyckich. Prasa kowieńska /z 9.IX.1933/: Dnia 8 września wyjechała do Rygi na konferencję gospodarczą państw bałtyckich delegacja litewska w składzie następującym: M.Yczas /prezes/, skarbnik Izby Handlowo-Przemysłowej Petrykas, syndyk Izby Bałtuszkka i referent Braude. Z Kłajpedy na konferencję udali się: prezes kłajp. Izby Handlowo-Przemysłowej A.Jahn i syndyk Izby Adomajtis. Z ramienia związku hodowców, przemysłowców i rzemieślników Litwinów w konferencji wezmą udział prezes związku Połowinskas, sekretarz Balunas i Wajszwiła; od kłajpedzkiego zw.przemysłowców - dyr.fabryki "Union" Teltelis, od zw. przemysłowców - Rachmilewicz oraz od zw.właścicieli przedsiębiorstw handlowych Zejdel. Przed odjazdem delegacja odbyła narady.-

Konferencja spółdzielcza państw bałtyckich. Prasa kowieńska /z 9.IX.1933/: W dn.17 listopada r.b. odbędzie się w Rydze konferencja spółdzielcza Estonji, Łotwy i Litwy. Podczas konferencji dr.Krikszeziunas złoży sprawozdanie z działalności kooperatyw litewskich za czas od ostatniej konferencji. Poza tym odczyt wygłosi prof.Szalczius.-

Sekretarz kongresu mniejszości narodowych w Kownie. "Rytas" Nr.204 /IX.1933/: Generalny sekretarz kongresu mniejszości narodowych w Europie dr.Amende odwiedził Kowno i zbadał sytuację mniejszości narodowych. Do dr.Amende zwracali się przedstawiciele niemieckiej mniejszości narodowej.-

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

K r o n i k a .

Obchód święta narodowego w Kownie /Dzień Witolda Wielkiego/. "Lietuvos Aidas" Nr.203. /IX.1933/: Uroczystość święta narodowego była w r.b. obchodzona w Kownie bardzo podniosłe. Na wstępie uroczystości w ogródku Muzeum Wojskowego w Kownie zebrali się przedstawiciele rządu, którzy złożyli przy pomniku dla poległych wieńce. Burmistrz m.Kowna inż.Graurogkas w przemówieniu wygłoszonym u stóp pomnika Wolności podkreślił, iż dla zachowania wywalczonej niepodległości potrzebne są: utrzymanie jedności i uświadomienia narodowego. Obowiązkiem Litwinów jest tworzenie własnych wartości, nie zaś powtarzanie tego, co inni uczynili. Bohaterowie przy pomniku których obecnie stoimy - zaznaczył Graurogkas - pozostawili testament, w którym nakazali Litwie, by zajaśniała, niby gwiazda wśród innych narodów. Jak Litwa długa i szeroka wre praca twórcza. Jednak niewszystko jeszcze uczyniono, niewszystkie jeszcze siły zostały do tej pracy zmobilizowane, niewszystcy synowie Ojczyzny są wolni, a stolica wileńska szłocha w obcej niewoli". W dn.8 września rano na placu Piotra Wilejszysa w Kownie arcybiskup metropolita Skwireckis w obecności rządu i prezydenta Republiki odprawił uroczyste nabożeństwo, poczem prezydent przyjął defiladę wojskową. Prezydent Smetona zwrócił się do wojska z krótkim przemówieniem.

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

"Rytas" o propagandzie Niemiec w Kraju Kłajpedzkim. "Rytas" Nr.204 z 9.IX.1933 r. Art.p.t. "Propaganda germanofilów w Kraju Kłajpedzkim". Streszczenie:

Bedąc przekonane, iż Kraj Kłajpedzki zawsze będzie należał do Niemiec, Niemcy nie przedsiębrały żadnych specjalnych metod germanizowania Kraju Kłajpedzkiego. Dzięki temu po 600-letniej niewoli Kraj Kłajpedzki powrócił do Litwy, jako ziemia litewska. Dopiero po przyłączeniu Kłajpedy do Litwy germanofile kłajpedzcy podjęli ożywioną akcję germanizacyjną. Wykorzystując indferentyzm narodowy większości mieszkańców Kłajpedy oraz ich przynależność do Kościoła Ewangelickiego, Niemcy kłajpedzcy postanowili przeszkodzić zbliżeniu kłajpedzian z Litwą. Akcję tę germanofilom ułatwiły z jednej strony bierność kulturalna Litwy z drugiej zaś strony ustępstwo wobec zakusów niemieckich.

W Kraju Kłajpedzkim utrwaliko się przekonanie, iż kierowanie swych interesów w stronę Wielkiej Litwy jest zbyt cenne, gdyż w przyszłości nie da żadnych korzyści. Wszystko to przytkumilo budzącą się świadomość narodową kłajpedzian. Germanofile utrzymują w Kraju Kłajpedzkim w kościołach, miejscach publicznych, zaś organy administracji kłajpedzkiej wbrew zasadom konwencji kłajpedzkiej nie posługują się w czasie urzędowania innym językiem, jak niemieckim. Nauczyciele kłajpedzcy, będący w większości wypadków obywatelami niemieckimi są jednym z głównych czynników germanizacji. Wobec dziatwy szkolnej język litewski w brutalny i wyrafinowany sposób jest poniżany. Pod adresem Litwy padają wszelakiego rodzaju wyzwiska, a w dzieci wpaja się przekonanie, iż stolicą Kraju Kłajpedzkiego jest Berlin. Z wielu kościołów usuwany jest język litewski. Akcja germanizacyjna w Kraju Kłajpedzkim wzmogła się jeszcze bardziej z chwilą dojścia do władzy w Niemczech nacjonalizmu. Do jakiego stopnia wzmogło się "nachałstwo" pism kłajpedzkich, świadczy fakt, iż np."Memeler Dampfboot" otwarcie wyrzucił pastrowi Sassowi, iż popierał on w Radzie Miejskiej robotników litewskich. Dzięki cierpliwości rządu litewskiego "Mem.Dampfboot" i "Memeler Rundschau" prowadzą w Kraju Kłajpedzkim otwartą agitację antylitewską. Sprawy, dotyczące germanizacji Kraju Kłajpedzkiego

"Sprawy, dotyczące germanizacji Kraju Kłajpedzkiego - kończy "Rytas"-poruszamy, by zwrócić uwagę społeczeństwa na niebezpieczeństwo zagrażające temu drogiemu zakątkowi naszej Ojczyzny".

